

ศึกษาชนิด การระบาดและความรุนแรงของโรคที่สำคัญของส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม

Epidemic and Severity of Diseases of Pomelo cultivar Tubtim Siam

จินตนาพร โคตรสมบัติ^{1/} อารมณฺ์ โรจนสุจิตร์^{2/} ฐปนีย์ ทองบุญ^{3/} ไพบุรณ์ เปรียบยิ่ง^{1/}

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ ศึกษาชนิด การระบาดและความรุนแรงของโรคที่สำคัญของส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชนิด การระบาดและความรุนแรงของโรคที่สำคัญของส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม ดำเนินการสำรวจในพื้นที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างเดือนตุลาคม 2554 ถึงเดือนกันยายน 2555 โดยสำรวจ 4 ระยะ ได้แก่ 1) ช่วงเก็บเกี่ยวรุ่นที่ 1 และผลอ่อนรุ่นที่ 2 2) ช่วงใบอ่อนและออกดอกรุ่นที่ 1 และผลรุ่นที่ 2 3) ผลอ่อนรุ่นที่ 1 และเก็บเกี่ยวผลรุ่นที่ 2 4) ช่วงผลรุ่นที่ 1 และใบอ่อนและออกดอกรุ่นที่ 3 เนื่องจากส้มโอทับทิมสยามสามารถให้ผลผลิตตลอดปี จากการสำรวจพบโรคที่สำคัญ ได้แก่ โรคแคงเกอร์ โรคเมลานอส โรคราดำ โรคราสนิม โรคแอนแทรกโนส และโรคเปื้อนน้ำหมาก มีความรุนแรงของโรคอยู่ในระดับน้อยมาก การระบาดของโรคที่สำคัญ คือ โรคแคงเกอร์ และเมลานอส ทำให้ใบส้มที่เป็นโรคร่วงก่อนกำหนด และต้นทรุดโทรม ทำให้คุณภาพผลผลิตลดลง ซึ่งแพร่ระบาดในช่วงฤดูฝนและในสภาพที่มีความชื้นสูง จึงควรมีการป้องกันกำจัดโรคอย่างถูกวิธีและเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ : โรคแคงเกอร์ โรคเมลาโนส โรคราดำ โรคราสนิม โรคแอนแทรกโนส โรคเปื้อนน้ำหมาก

รหัสการทดลอง 02-07-54-04-02-01-04-55

1/ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7

2/ ศูนย์วิจัยยางสุราษฎร์ธานี

3/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช

คำนำ

ส้มโอทับทิมสยามเป็นพันธุ์ที่พัฒนาโดยเกษตรกร อ.ปากพ่อง จ.นครศรีธรรมราช โดยในปี พ.ศ.2523 นายหวัง มีสแหละ ได้นำส้มโอจำนวน 3 ต้น เป็นส้มโอพันธุ์พื้นเมืองจากบ้านบราโอ ต.ประจัน อ.ยะรัง จ.ปัตตานี ซึ่งมีผลเหมือนพันธุ์ขาวพวง มีกึ่งเป็นเนื้อสีชมพูอ่อนข้างแดง ผลมีขนาดใหญ่ แต่มีรสขม แต่เมื่อนำมาปลูกที่บ้านแสงวิมาน ต.คลองน้อย อ.ปากพ่อง จ.นครศรีธรรมราช ผลปรากฏว่าให้ผลผลิตและมีรสชาติหวานขึ้น ผิวผลมีสีเขียวเข้ม และมีขนอ่อนนุ่มปกคลุมทั่วผลคล้ายกำมะหยี่ จากนั้นได้มีการปรับปรุงคุณภาพสายพันธุ์แบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้เวลาหลายปี ในที่สุดก็ได้ส้มโอที่มีเนื้อสีแดงเข้ม แบบสีทับทิม รสชาติหวาน หอม นุ่ม จึงมีการตั้งชื่อขึ้นมาใหม่ เป็น “พันธุ์ทับทิมสยาม” ปัจจุบันมีปลูกเฉพาะในพื้นที่ 3 ตำบล ของ อ.ปากพ่อง จ.นครศรีธรรมราช ได้แก่ ต.คลองน้อย ต.เกาะทวด และ ต.ปากพ่องฝั่งตะวันตก พื้นที่ปลูกประมาณ 85 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้วเพียง 46 ไร่ และยังไม่ให้ผลผลิต 39 ไร่ พื้นที่ปลูกมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน ลักษณะเป็นดินเหนียว เป็นกรดเล็กน้อยมีอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 23-35 องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝน 3,400 มิลลิเมตรต่อปี จึงส่งผลให้มีลักษณะเด่นแตกต่างจากส้มโอชนิดอื่น

โรคที่สำคัญของส้มโอ ได้แก่ 1) โรคแคงเกอร์ สาเหตุจากเชื้อแบคทีเรีย *Xanthomonas axonopodis* pv. อาการของแผลเริ่มต้นจะเห็นจุดแผลเป็นจุดนูนสีน้ำตาลทั้งด้านหน้าใบและหลังใบ โดยเห็นชัดเจนด้านหลังใบ แผลจุดนูนมีลักษณะฟูคล้ายฟองน้ำนูนขึ้นมา มีสีเหลืองอ่อน แผลเกิดขึ้นทั้งสองด้านของใบหรืออาจเกิดเพียงด้านใดด้านหนึ่ง ต่อมาแผลจะเปลี่ยนเป็นเนื้อเยื่อแข็งสีน้ำตาลเข้ม ตรงกลางแผลยุบตัว ขอบแผลยกตัวขึ้น มีลักษณะคล้ายปล่องภูเขาไฟ ในทุกระยะของการพัฒนาการของโรค บริเวณรอบๆ แผลคลอโรฟิลของใบจะซีดลงจากเนื้อเยื่อปกติ ทำให้ปรากฏเป็นวงสีเหลืองล้อมรอบแผล แผลจะเกิดในทุกส่วนของใบรวมทั้งก้านใบด้วย ทำให้ใบเหลืองร่วงก่อนกำหนด ระบาดรุนแรงในช่วงฤดูฝน และระบาดมากขึ้นหากมีการเข้าทำลายของหนอนขอนใบส้ม 2) โรคกรีนนิ่ง เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Candidatus Liberibacter asiaticus* มีอาการทรุดโทรม ใบเล็ก เหลืองซีดตั้ง คล้ายกับอาการขาดธาตุอาหาร ผลผลิตลดลงไม่มีคุณภาพ และมักจะร่วงก่อนอายุเก็บเกี่ยว 3) โรคราดำ เกิดจากเชื้อรา *Phragmocapnias betle Aithaloderma* sp. สามารถเจริญขึ้นปกคลุมได้ทั้งบนใบ ผล และกิ่งก้านส้ม เชื้อราสร้างเส้นใยและสปอร์ขึ้นแก่ปกคลุม เกาะติดแน่นบนเนื้อเยื่อพืช บริเวณที่ถูกปกคลุมจะมีสีเหลืองถึงเหลืองซีด เนื่องจากเชื้อราบดบังแสงแดดทำให้พืชสังเคราะห์แสงไม่ได้ ราดำเจริญอยู่บนน้ำหวานที่แมลงปากดูดถ่ายออกมา แมลงปากดูดเหล่านี้ ได้แก่ เพลี้ยอ่อน เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย และแมลงหวี่ขาว เป็นต้น ซึ่งแมลงศัตรูส้ม

ที่เข้าดูตกินน้ำเลี้ยงส่วนต่างๆ ของพืชและถ่ายมูลหวานออกมาและราดำเจริญบนมูลเหล่านี้ 4) โรคมะลาโนส เกิดจากเชื้อรา *Diaporthe citri* และ 5) โรคเปื้อนน้ำหมาก เกิดจากเชื้อรา *Mycosphaerella citri* ทำให้ใบส้มที่เป็นโรคร่วงก่อนกำหนด เป็นสาเหตุให้ต้นส้มที่เป็นโรคเกิดอาการทรุดโทรม และผลผลิตลดลงได้ (กรมวิชาการเกษตร, 2542)

อย่างไรก็ตามส้มโอพันธุ์ทับทิมสยามเป็นส้มโอสายพันธุ์ท้องถิ่นซึ่งข้อมูลด้านโรคและการระบาดของมีความแตกต่างจากส้มโอทั่วไป และพบว่าเป็นส้มโอที่ตลาดมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง และสามารถจำหน่ายได้ราคาดี แต่ปัญหาโรคมะลาโนสศัตรูพืชสร้างความเสียหายแก่เกษตรกรทำให้คุณภาพของผลผลิตลดลง การสำรวจโรคมะลาโนสศัตรูพืช รวมทั้งการจัดการและเทคโนโลยีการผลิต สามารถช่วยวางแผนในการป้องกันกำจัดหรือควบคุมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อผลิตส้มโอทับทิมสยามให้ได้คุณภาพและพัฒนาเป็นพืชเศรษฐกิจในเชิงพาณิชย์ทั้งในประเทศและสามารถส่งออกต่างประเทศได้ต่อไป

วิธีการดำเนินการ

วิธีดำเนินการ

1. ดำเนินการในสวนส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม ในพื้นที่ปลูก จ.นครศรีธรรมราช เนื่องจากมีพื้นที่ปลูกน้อย จึงทำการศึกษาให้ครอบคลุมทุกแปลงปลูก ดำเนินการสำรวจการเกิดโรคต่างๆ ตามระยะการเจริญของต้นตั้งแต่แตกใบอ่อนถึงเก็บเกี่ยว และประเมินความรุนแรงของโรค ดังนี้

โรคแคงเกอร์ โรคสแคป โรคราดำ และโรคอื่นๆที่แสดงอาการบนใบ โดยประเมินจากใบจำนวน 10 ใบต่อยอด จากยอดที่สุ่มไว้จำนวน 20 ยอดต่อต้น สุ่มตรวจไร่ละ 5 ต้น โดยแบ่งความรุนแรงของโรคออกเป็น 7 ระดับตามวิธีการของ อรพรรณ (2551) ดังนี้

ระดับที่ 1 ไม่ปรากฏอาการโรค

ระดับที่ 2 ปรากฏอาการโรคร้อยละ 1 – 10 ของพื้นที่ใบ

ระดับที่ 3 ปรากฏอาการโรคร้อยละ 11 – 20 ของพื้นที่ใบ

ระดับที่ 4 ปรากฏอาการโรคร้อยละ 21 – 30 ของพื้นที่ใบ

ระดับที่ 5 ปรากฏอาการโรคร้อยละ 31 – 40 ของพื้นที่ใบ

ระดับที่ 6 ปรากฏอาการโรคร้อยละ 41 – 50 ของพื้นที่ใบ

ระดับที่ 7 ปรากฏอาการโรคมากกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ใบ

โรคแคงเกอร์ โรคสแคป โรคราดำ และโรคอื่นๆที่แสดงอาการบนผล ประเมินเป็นร้อยละของผลส้มโอที่เป็นโรค โดยสุ่มนับจากต้นส้ม อย่างน้อย 3 ต้นในแปลงเดียวกัน ที่อายุผลประมาณ 2 และ 5 เดือน

โรครากเน่าและโคนเน่าสำรวจบริเวณโคนต้นพืชและสภาพดิน บันทึกความรุนแรงเป็น % ที่แสดงอาการของโคนต้น และให้คะแนนโรคเป็น 7 ระดับ เช่นเดียวกับโรคบนใบ

โรคทริสเทซา และโรคกรีนนิ่ง ตรวจสอบลักษณะใบและสภาพต้น บันทึกเป็น%ต้นที่แสดงอาการของต้น
ส้มทั้งหมดในสวน

2. การบันทึกข้อมูล

- ข้อมูลการเกิดโรค ชนิด ความรุนแรง
- ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรและ ข้อมูลสวนส้มโอที่ใช้ทดลอง
- ข้อมูลอุตุนิยมวิทยา
- การปฏิบัติการต่างๆ เช่น การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การกำจัดโรค แมลงและ
การป้องกันกำจัดศัตรูพืชอื่นๆ
- ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ข้อสังเกตการระบาดของแมลงศัตรู

3. วิเคราะห์ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุป และรายงานผลการทดลอง

วัตถุประสงค์

- สวนส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม
- แบบบันทึกการประเมินชนิดและระดับการเกิดโรค
- อุปกรณ์บันทึกข้อมูลและกล้องบันทึกภาพ

ระยะเวลาและสถานที่

ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2554 – เดือนกันยายน 2555 ในพื้นที่แปลงส้มโอพันธุ์ทับทิมสยามของ
เกษตรกร อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการทดลองและวิจารณ์ผลการทดลอง

1. ชนิด และความรุนแรงของโรคในช่วงระยะต่าง ๆ ของส้มโอ

1.1 ระยะเก็บเกี่ยวผลรุ่นที่ 1 และผลอ่อนรุ่นที่ 2 จากการสำรวจเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน
2554 พบโรคบนใบส้มโอ ได้แก่ โรคแคงเกอร์ ราดำ เมลาโนส ราสนิม เปื้อนน้ำหมาก และแอนแทรคโนส มีความ
รุนแรงน้อยมาก และพบมีการกระจายโรคเฉลี่ยร้อยละ 6.11, 15.87, 11.58, 4.27, 1.2 และ 1.51 ตามลำดับ โรค
บนผลพบมีการกระจายโรคแคงเกอร์เฉลี่ยร้อยละ 9.56 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงชนิด ความรุนแรง การกระจายโรค ระยะเก็บเกี่ยวผลรุ่นที่ 1 และผลอ่อนรุ่นที่ 2

ชนิดของโรค	ความรุนแรง	% การกระจายโรค
โรคใบ แคงเกอร์	0.07	6.11

ราดำ	0.18	15.87
เมลาโนส	0.32	11.58
ราสนิม	0.06	4.27
เปื้อนน้ำหมาก	0.02	1.2
แอนแทรคโนส	0.02	1.51
โรคผล		
แคงเกอร์	-	9.56

1.2 ระยะใบอ่อนและออกดอกรุ่นที่ 1 และผลรุ่นที่ 2 จากการสำรวจเมื่อวันที่ 1-3 กุมภาพันธ์ 2555 พบโรคบนใบส้มโอ ได้แก่ โรคแคงเกอร์ ราดำ เมลาโนส ราสนิม และเปื้อนน้ำหมาก แอนแทรคโนส มีความรุนแรงน้อยมาก และพบมีการกระจายโรคเฉลี่ยร้อยละ 6.11, 15.87, 30.92, 4.27, 1.2 และ 0.11 ตามลำดับ โรคบนผลพบมีการกระจายโรคแคงเกอร์เฉลี่ยร้อยละ 24.44 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงชนิด ความรุนแรง การกระจายโรค ระยะใบอ่อนและออกดอกรุ่นที่ 1 และผลรุ่นที่ 2

ชนิดของโรค	ความรุนแรง	% การกระจายโรค
โรคใบ		
แคงเกอร์	0.30	6.11
ราดำ	1.16	15.87
เมลาโนส	0.68	30.92
ราสนิม	0.01	4.27
เปื้อนน้ำหมาก	0.20	1.2
แอนแทรคโนส	-	0.11
โรคผล		
แคงเกอร์	-	24.44

1.3 ระยะดอกและผลอ่อนรุ่นที่ 1 และเก็บเกี่ยวรุ่นที่ 2 จากการสำรวจเมื่อวันที่ 28-29 พฤษภาคม 2555 พบโรคบนใบส้มโอ ได้แก่ โรคแคงเกอร์ และราดำ มีความรุนแรงน้อยมาก และพบมีการกระจายโรคเฉลี่ยร้อยละ 7.93 และ 6.11 โรคบนผลพบมีการกระจายโรคแคงเกอร์เฉลี่ยร้อยละ 0.07 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงชนิด ความรุนแรง การกระจายโรค ระยะดอกและผลอ่อนรุ่นที่ 1 และเก็บเกี่ยวรุ่นที่ 2

ชนิดของโรค	ความรุนแรง	% การกระจายโรค

โรคใบ		
แคงเกอร์	0.84	7.93
ราดำ	0.11	6.11
โรคผล		
แคงเกอร์	-	0.07

3. ระยะผลรุ่นที่ 1 และใบอ่อนและออกดอกรุ่นที่ 2 จากการสำรวจเมื่อวันที่ 20-21 กรกฎาคม 2555 พบโรคบนใบส้มโอ ได้แก่ โรคแคงเกอร์ มีความรุนแรงน้อยมาก และพบมีการกระจายโรคเฉลี่ยร้อยละ 5.82 โรคบนผลพบมีการกระจายโรคแคงเกอร์เฉลี่ยร้อยละ 0.06 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงชนิด ความรุนแรง การกระจายโรค ระยะผลรุ่นที่ 1 และใบอ่อนและออกดอกรุ่นที่ 2

ชนิดของโรค	ความรุนแรง	% การกระจายโรค
โรคใบ		
แคงเกอร์	0.09	5.82
โรคผล		
แคงเกอร์	-	0.06

2. สภาพการระบาด

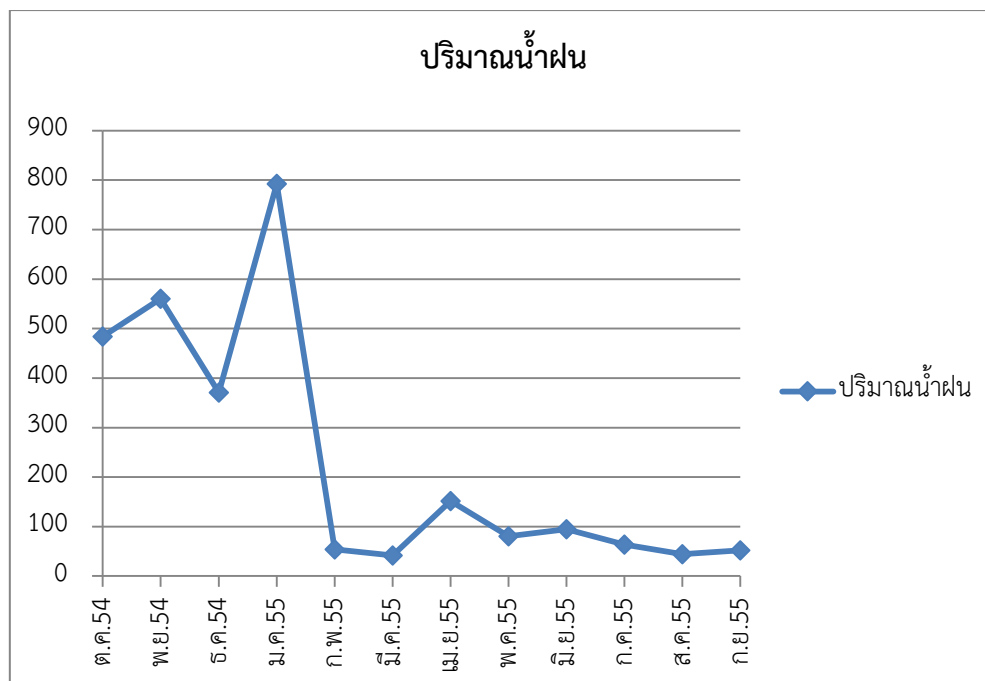
2.1 โรคแคงเกอร์ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Xanthomonas axonopodis* pv. *citri*

ลักษณะอาการบนใบ แสดงอาการจุดน้ำตาลเล็ก ๆ ล้อมรอบด้วยวงเหลืองทั้งสองด้านของใบ เกิดการจัดกระจายหรืออาจเป็นแผลกว้าง เนื้อเยื่อตรงกลางจะขยายและบวม มีลักษณะคล้ายปล่องภูเขาไฟ บริเวณรอบๆ แผลของใบจะซีดลงจากเนื้อเยื่อปกติ ทำให้ปรากฏเป็นวงสีเหลืองล้อมรอบแผล ทำให้ใบเหลืองร่วงก่อนกำหนด เชื้อโรคจะมีการระบาดรุนแรงขึ้นหากมีการระบาดของหนอนซอนใบ ทำให้เกิดโรคแคงเกอร์ระบาดและแพร่กระจายไปทั่วทั้งแปลงปลูกส้มได้

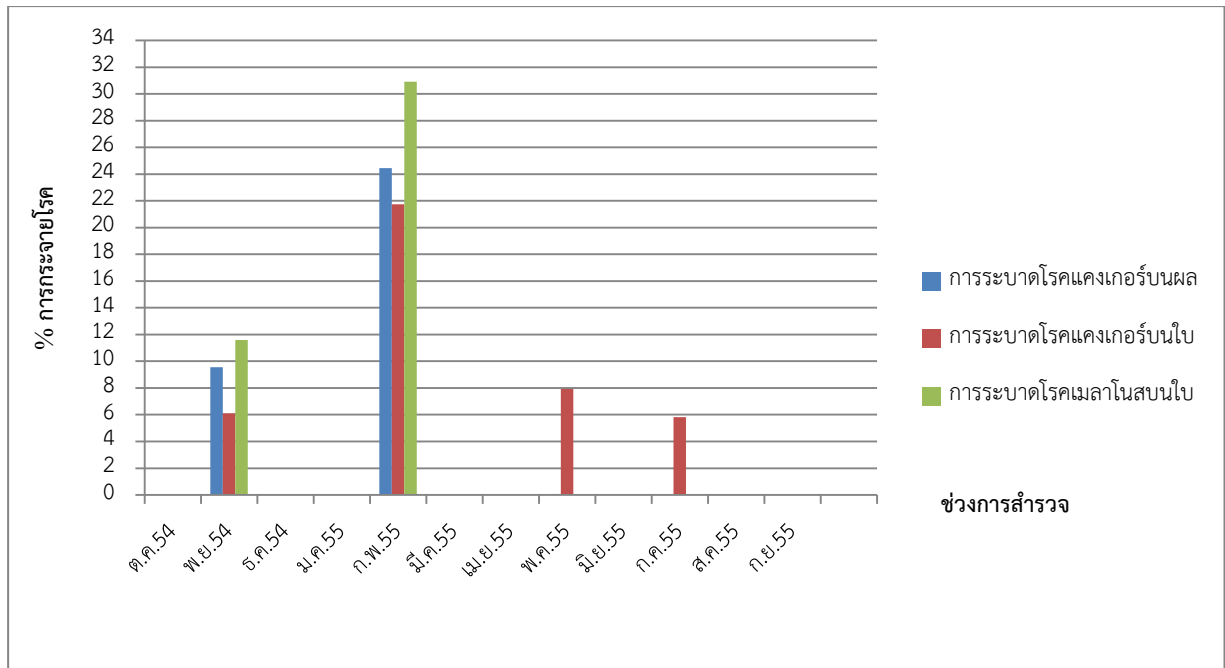
ลักษณะอาการบนผล แสดงอาการคล้ายบนใบซึ่งจะพบในต้นที่ใบแสดงอาการโรคแคงเกอร์มาก พบวงสีเหลืองล้อมรอบชัดเจน แผลบนผลจะพบหลายขนาดเนื่องจากผลส้มใช้เวลาหลายเดือนกว่าจะสุกทำให้เชื้อสาเหตุของโรคแคงเกอร์อยู่ในผลได้นานสามารถเข้าทำลายผลส้มได้หลายครั้งทำให้แผลมีขนาดแตกต่างกัน การเข้าทำลายผลถ้าเชื้อสาเหตุโรคแคงเกอร์เข้าทำลายในขณะที่ผลอ่อนถ้ารุนแรงจะทำให้ผลร่วง แต่ถ้าไม่รุนแรงส้มผลส้มจะถูกทำลายเสียหายผลผลิตไม่ได้คุณภาพ โดยปกติการเข้าทำลายที่ผลนั้นเชื้อเข้าทำลายเฉพาะที่ผิวส้ม ไม่เข้าทำลายภายใน แต่บางกรณีเชื้อสามารถเข้าทำลายลงไปเนื้อส้มได้ทำให้เกิดเป็นช่องเปิดที่เชื้อแบคทีเรียชนิดอื่นๆ เข้าทำลาย ทำให้ผลส้มแตกและเน่าได้ (กรมวิชาการเกษตร, 2545)

2.2 โรคแมลาโนส เกิดจากเชื้อรา *Diaporthe citri* (anamorph: *Phomopsis citri*) เชื้อโรคจะเข้าทำลาย ใบส้มในระยะเพสลาด เริ่มแรกแผลจะมีลักษณะเป็นจุดสีเหลืองอ่อนขนาดเล็ก ต่อมาแผลจะขยายใหญ่ขึ้นและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม แผลจะเกิดด้านใต้ใบและกระจายทั่วทั้งใบ เมื่อลูบแผลจะรู้สึกสากมือ ถ้าพ่นสารประกอบทองแดงในช่วงที่มีการระบาดของโรค แผลจะนูนเป็นสีน้ำตาลเข้ม ทำให้ใบส้มที่เป็นโรคร่วงก่อนกำหนด เป็นสาเหตุให้ต้นส้มที่เป็นโรคเกิดอาการทรุดโทรม และผลผลิตลดลงได้

ส้มโอทับทิมสยามสามารถให้ผลผลิตได้ตลอดปี ดังนั้นการระบาดของโรคก็สามารถพบได้ตลอดทั้งปีเช่นกัน ซึ่งจากการสำรวจในช่วงระยะเดือนกุมภาพันธ์ 2554 พบว่ามีเปอร์เซ็นต์กระจายของโรคสูงกว่าช่วงอื่น ๆ เนื่องจากในเดือนตุลาคม 2554 ถึงมกราคม 2555 มีฝนตกต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคมมาก (ดังภาพที่ 1, 2) และสามเหตุผลส่วนหนึ่งมาจากเกษตรกรขาดการดูแลรักษาหรือการจัดการสวนถูกต้องและเหมาะสม

ภาพที่ 1 แสดงปริมาณน้ำฝน ตุลาคม 2554 – กันยายน 2555

ภาพที่ 2 แสดงการระบาดของโรคแคงเกอร์ โรคเมลาโนส บนใบและผลส้มโอ

สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ

1. โรคแคงเกอร์ เป็นโรคที่สำคัญของส้มโอทับทิมสยาม ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับเกษตรกร เมื่อเชื้อสาเหตุโรคเข้าทำลายในระยะแรกของการเจริญเติบโตของผลส้มจะทำให้ผลส้มแตกหรือร่วงตั้งแต่เล็ก ถ้าเข้าทำลายในระยะเมื่อผลส้มเจริญเติบโตแล้วจะทำให้ผลส้มเป็นแผลจุดกระจายทั่วผิว โดยเฉพาะฤดูฝนการระบาดของโรคจะยิ่งรุนแรงขึ้นหากมีการระบาดของหนอนซอนใบสามารถทำให้เกิดโรคแคงเกอร์ระบาดและแพร่กระจายไปทั่วทั้งแปลงปลูกส้มได้ มีผลทำให้ต้นโทรม ผลผลิตลดลง และคุณภาพของผลต่ำไม่เป็นที่ยอมรับของตลาด
2. โรคเมลาโนส ทำให้ใบส้มที่เป็นโรคร่วงก่อนกำหนด เป็นสาเหตุให้ต้นส้มที่เป็นโรคเกิดอาการทุดโทรมและผลผลิตลดลงได้
3. เกษตรควรมีการสำรวจโรคและแมลงศัตรูพืชอยู่เสมอ ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถควบคุมโรคได้ทันเวลา
4. เมื่อสำรวจพบอาการของโรคชนิดต่าง ๆ ควรทำการรักษาทันทีเพื่อลดการระบาดและการลุกลามของเชื้อโรค

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการจัดการการผลิตส้มโอมีคุณภาพ และป้องกันกำจัดและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคส้มโอพันธุ์ทับทิมสยามได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

คำขอบคุณ

คณะที่มิวิจัยขอขอบพระคุณ คุณสุรภิตติ ศรีกุล ผู้เชี่ยวชาญฯ สวพ. 7 ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการทดลองครั้งนี้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 และเกษตรกรที่ให้ข้อมูลและความร่วมมือในการดำเนินงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (2545). เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มโอ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 26 หน้า

กรมส่งเสริมการเกษตร. การปลูกส้มโอ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://esc.agritech.doae.go.th/webpage/e-book/som-oh>. (7 พฤศจิกายน 2554).

ขั้นตอนการปฏิบัติในการผลิตส้มโอ เทคโนโลยีการผลิตส้มโอและการจัดการ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.riclib.nrct.go.th/ebook/fruit/grapfruit.pdf>. (8 พฤศจิกายน 2554).

ณัฐธิดา โฆษิตเจริญกุล. (2551). โรคแคงเกอร์ของพืชตระกูลส้ม. เอกสารวิชาการสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร. 75 หน้า.

ภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่ 1 แสดงปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	จำนวนวันที่ฝนตก	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)			ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)
			สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	เฉลี่ย
ตุลาคม 2554	483.9	20	34.1	22.8	31.30	88.55
พฤศจิกายน 2554	560.4	21	34.1	22.9	30.90	89.31
ธันวาคม 2554	370.9	23	31.0	22.2	29.0	89.63
มกราคม 2555	792.3	21	31.0	22.8	26.16	88.06
กุมภาพันธ์ 2555	54.1	7	32.7	22.0	27.08	83.56
มีนาคม 2555	41.6	13	35.1	23.1	27.73	83.16
เมษายน 2555	151.9	14	34.2	24.0	27.95	84.88
พฤษภาคม 2555	80.5	12	35.6	24.0	28.37	82.21
มิถุนายน 2555	94.9	8	35.7	23.2	28.37	79.84
กรกฎาคม 2555	63.8	7	35.2	23.5	28.26	79.94
สิงหาคม 2555	44.4	11	37.5	22.9	28.51	80.42
กันยายน 2555	52.3	19	36.6	23.7	27.55	85.35
รวม	2,791	176	412.8	277.1	341.18	1,014.91
เฉลี่ย	232.58	14.67	34.4	23.09	28.43	84.58

ที่มา: สถานีอุตุนิยมวิทยาศูนย์วิจัยข้าววนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 1 โรคแคงเกอร์ ราดำ เมลาโนส และราสนิมบนใบส้มโอ

ภาพที่ 2 โรคแคงเกอร์บนผลส้มโอ